

relații financiar-valutare INTERNATIONALE

ghidul lucrătorului de comerț exterior

PREVENIREA ȘI REDUCEREA INFLUENȚELOR NEGATIVE ASUPRA PREȚURILOR CA EFECT AL INSTABILITĂȚII VALUTARE (I)

● Ce trebuie întreprins pentru prevenirea influențelor instabilității valutare asupra gestiunii economice a întreprinderii? ● Clauze de revizuire periodică a prețurilor la exporturile complexe în funcție de evoluția prețurilor la componente; ● Actualizarea cât mai frecventă a fluxurilor de rezultate; ● Cum se prezintă un calcul concret al unei oferte de export complex cu plata la livrare?

În condițiile unei asocieri fără precedent a concurenței în comerțul internațional și a unei pronunțate instabilități economico-financiare internaționale, întreprinderile funcționând pe bază de autogestiuine sînt puse în situația de a preveni preluarea în rezultatele activității lor economice a efectelor negative ale escaladării cvasi-generale a prețurilor și ale frecventelor depreciări valutare, fenomene a căror consecințe sînt agravate de tendința de creștere a decalajului în timp între momentul efectuării plăților pentru cheltuielile de producție și cel al încasării contravalorii produselor și serviciilor exportate.

În această conjunctură economico-financiară aparent ostilă, întreprinde-

rilor nou-venite pe piața internațională, unii exportatori manifestă rețineri în participarea la încheierea tranzacțiilor mai complicate. Această rețineri se manifestă fie deschis, prin adoptarea unei atitudini pasive, ca de exemplu neprezentarea la licitațiile internaționale, fie prin includerea în valoarea de ofertare de marje asiguratorii atât de mari încît ofertele externe devin necompetitive.

Pentru evitarea unor astfel de situații este necesară cercetarea, cunoașterea, înțelegerea și folosirea mecanismelor economice și financiar-valutare ale schimburilor economice internaționale, în scopul promovării și dezvoltării unor acțiuni eficiente de comerț

exterior și cooperare economică internațională.

În cele ce urmează, vor fi abordate unele probleme legate de modul cum se reflectă în rezultatele activității întreprinderilor fenomenele financiar-valutare internaționale, în lumina hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 referitoare la introducerea noului mecanism economico-financiar și prin prisma măsurilor preconizate în „Îndrumarul pentru prevenirea și reducerea influențelor negative ale creșterii prețurilor externe și fluctuației cursurilor valutare la tranzacții de comerț exterior și acțiuni de cooperare internațională, vânzări pe credit, exporturi de instalații la cheie și executări de lucrări de construcții-montaj în străinătate” nr. 178.004 din 13.01.1976, material valoros care trebuie să fie cunoscut în mod aprofundat de către toți cei care vin în contact într-un fel sau altul cu diferite aspecte legate de operațiuni de comerț exterior.

După cum este cunoscut, aproape în toate activitățile productive există un decalaj între efectuarea cheltuielilor de producție și încasarea contravalorii produselor rezultate; în comerțul exterior, acest decalaj este accentuat și de circulația documentelor de încasare între băncile vânzătorului și cumpărătorului. În cazul produselor in-

SUPLIMENT

nr. 1/22 1978

Revista
ECONOMICA

dustriale de masă, această problemă se rezolvă printr-o corectă dimensionare a normativului mijloacelor circulante (fondul de rulment) și printr-o folosire judicioasă a pasivelor curente, inclusiv a creditelor pentru documente de decontare în expediție.

cazul plății la livrare

Pentru evitarea influențelor negative ale creșterii prețurilor, exprimate într-o valută supusă unei presiuni inflaționiste moderate, este necesar după aprecierea noastră (vezi exemplul), să se realizeze o rentabilitate a fondurilor fixe de cel puțin 14% pe an. În practică, majoritatea întreprinderilor nu pot absorbi creșterea costurilor pentru mijloacele circulante și pentru reinvestiții, astfel încât, pentru atingerea dezideratului amintit, sînt nevoite să majoreze prețurile de vânzare ale produselor și serviciilor, în raport cu efectele inflației asupra prețului de cost, pentru fiecare nou exercițiu financiar. În acest mod se justifică **inclușderea clauzelor de revizuire anuală a prețurilor în contractele de vânzare-cumpărare de lungă durată.**

Problema diminuării influențelor negative financiar-valutare se complică în cazul exporturilor de produse complexe cum ar fi: transformatoare de mare putere, calculatoare de proces etc. și de produse cu caracter de unicat: instalații de automatizare a proceselor industriale, ansamble, subansamble și echipamente industriale etc. Tranzacțiile actuale pentru astfel de produse, care se desfășoară în condițiile pieței cumpărătorului presupun acordarea unor facilități contractuale, inclusiv de natură financiară. Devin tot mai rare cazurile de plată a unor avansuri importante la semnarea contractului, considerîndu-se un caz favorabil furnizorul plata cash a contravalorii produselor pe baza documentelor de livrare sau de recepție. Apare în acest fel problema finanțării cheltuielilor de producție pînă la realizarea produsului (1—4 semestre), problemă atenuată de faptul că producătorul este creditat la rîndul lui

de furnizorul de subansamble și echipamente. Celelalte cheltuieli sînt finanțate în mod uzual din credite pe termen scurt, cu suportarea pe costuri a dobinzilor aferente.

În ceea ce privește efectul inflației, în cazul în care contractul extern nu prevede o clauză de escaladare a prețurilor, respectiv o formulă de revizuire periodică a valorii contractuale în funcție de evoluția prețurilor la principalele componente ale produsului complex, este necesar ca furnizorul să includă în valoarea ofertei o sumă, care să asigure recuperarea creșterii ulterioare a prețurilor unitare. Evaluarea în prezent, de fapt în momentul elaborării ofertei, — a influențelor unor variații valorice viitoare se face prin aplicarea metodei actualizării.

exemplu de actualizare a valorii ofertei

Să considerăm cazul ipotetic al exportului unui utilaj industrial, a cărui valoare este de 15 000 dolari în prețuri neescaladate; construirea utilajului durează 3 semestre iar încasarea contravalorii este prevăzută în semestrul 4. Eșalonarea pe semestre a costurilor este redată în tabelul următor, în care se face și actualizarea cheltuielilor și a veniturilor la o rată de 3% pe semestru, corespunzătoare unei rate a inflației de 6% pe an (în tabelul col. 1 × col. 2).

Fluxul rezultatelor sem.	Actualizare la rata de 3% sem.	
	Coefficient de actualiz.	Valoare actualiz.
I — 3 650	0,971	— 3 544
II — 5 100	0,943	— 4 804
III — 6 250	0,915	— 5 718
IV — 15 000	0,888	13 320
Total	—	— 746

Se observă că, în condițiile unei rate a inflației de 3% pe semestru, s-ar înregistra o pierdere de 746 dolari în prețuri actualizate. Pentru ca pierderea să fie nulă, se determină valoarea ofertei „X” care ar urma să

fie încasată în semestrul IV potrivit relației:

$$X = \sum Ca/k_i$$

în care „Ca” reprezintă cheltuielile actualizate, iar „k_i” este coeficientul de actualizare corespunzătoare semestrului IV, extras din tabelul anexa îndrumarului menționat. În cazul nostru, valoarea ofertei va fi:

$$X = 14\,066 : 0,888 = 15\,840 \text{ dolari}$$

În exemplul de mai sus, voit simplificat, valoarea finală de ofertă poate fi obținută și direct, prin compunerea cheltuielilor la rata inflației de 3% pe semestru, folosindu-se coeficienții dobinzii compuse.

Menționăm că, pentru cazurile mai laborioase, în special atunci cînd încasările sînt eșalonate în mai multe etape (scadente), este strict necesară aplicarea metodei actualizării și determinarea valorii de ofertare pe baza relației mai generale:

$$x = \frac{\sum Ca \cdot V_o}{V_a}$$

în care „V_o” este valoarea neescaladată a încasărilor, iar „V_a”, valoarea actualizată a acestor încasări. În cazul nostru, $x = 14\,066 \times 15\,000 : 13\,320 = 15\,840$ dolari.

Considerînd neschimbată eșalonarea cheltuielilor din exemplul dat și presupunînd un grafic al încasărilor prevăzînd un avans de 10% la încheierea contractului, 30% din valoarea contractului la recepția provizorie (încasare în semestrul IV), iar diferența la recepția definitivă (încasare în semestrul V), valoarea finală a ofertei ar fi următoarea:

Fluxul rezultatelor sem.	Actualizare la rata de 3% sem.	
	Coefficient de actualiz.	Valoare actualiz.
I — 2 150	0,971	— 2 083
II — 5 100	0,943	— 4 809
III — 6 250	0,915	— 5 719
IV — 4 500	0,888	3 996
V — 9 000	0,862	7 753
Total	—	— 392

Cheltuieli actualizate $\sum Ca = 14\,066$ ●
 Încasări actualizate (V_a) = 13 210 ●
 $X = 14\,066 \times 15\,000 : 13\,210 = 15\,972$ ●

losar

Operații pe Piețele Valutare

În țările cu economie de piață, comerțul cu valute este efectuat pe piețele valutare, care centralizează cererea și oferta de valute (valute efective, valute cont) și de deșize (trate, bilete la ordin, cecuri, toate acestea exprimate în valute străine). În funcție de mărimea comparativ a cererii și ofertei care au loc în cadrul acestor centre ale comerțului cu valute se stabilește cursul valutei, prețul valutei. Cele mai importante piețe valutare din Europa sînt cele din Londra, Paris, Frankfurt, Zürich și Roma.

O piață valutară are mai multe elemente componente. În general, ea se compune dintr-un număr de bănci comerciale care au în profil operații de valute, precum și dintr-o bursă valutară, adică o organizație interbancară, menită să vină în sprijinul comerțului cu valute și deșize. Unele piețe valutare nu dispun însă de o bursă, ci numai de bănci care țin o legătură strînsă între ele și privește tranzacțiile valutare.

Pe piețele valutare se efectuează atât operații de cumpărare și vânzare de valute pentru contul clienților, cit și pentru contul propriu al băncilor. Aceste operații sînt fie la vedere, fie la termen.

Operațiile la vedere constau în cumpărarea sau vânzarea de valute și deșize și livrarea și achitarea într-un interval de cel mult 48 de ore. **Operațiile la termen** se efectuează cu livrare peste cîteva luni. Din cauza acestui decalaj între efectuarea operației și predarea efectivă a valutei și achitarea lor, piețele în care se efectuează tranzacții cu valute, sau cu alte valori, au fost caracterizate ca fiind piețe pe care nu apar diferențele tranzacționate și pe care nu se plătește prețul lor.

Operațiile pe piața valutară se desășoară atît în cadrul băncilor, cit și în acela al bursei. Întrucît ghișeele băncilor se deschid în primele ore ale unei zile de lucru, în timp ce bursa se deschide la o oră tîrzie (în general ora 13), înzările și cumpărările de valute au loc de la început în cadrul băncilor, apoi se trîmută în cadrul bursei valutare, pentru ca la încheierea operațiilor bursei să se revie la bănci.

Băncile care activează pe o piață valutară au un sector special organizat pentru operații valutare. Cu excepția propriilor operații de vânzare-cumpărare de valute, efectuate în vederea realizării profitului bancar, băncile se ocupă cu comerțul de valute pe baza dispozițiilor primite de la clienții lor. Atunci cînd un client are nevoie să efectueze o plată în valută străină, el dă dispoziție băncii

cu care lucrează de obicei și unde are deschis contul său bancar să-i cumpere valuta necesară, debitînd contul său cu echivalentul în monedă națională. Invers, în cazul în care clientul a încasat o sumă în valută străină și dorește să o convertească în monedă națională, el dă băncii dispoziția să vîndă valuta străină și să crediteze contul său cu suma în monedă națională obținută prin vânzare.

Tehnica descrisă este valabilă în cazul unei convertibilități libere a monedelor. De obicei, există însă anumite restricții referitoare la comerțul cu valute, de care băncile trebuie să țină seama în operațiile lor.

Bursa, este o organizație distinctă de bănci, atît organizatoric, cit și geografic, care are sediul ei propriu. Băncile participă la activitatea bursei prin delegații (curtieri) care țin legătura și transmit la bursă comenzile de cumpărare-vânzare primite de bănci.

Dispozițiile de cumpărare sau vânzare de valute care se primesc de bănci în orele de funcționare ale bursei, precum și cele care sînt primite de la clienți, cu indicația expresă de a fi efectuate la bursă, sînt remise spre execuție organului bursier. Preferința pentru o cale sau alta de perfectare a operațiilor este determinată — așa cum se va vedea — de cursul valutar, avînd în vedere că cursul bancar poate diferi de cursul bursier. În general, diferențele nu sînt mari, însă în comerțul cu valute contează și o fracțiune în plus sau în minus.

Prin operațiile de cumpărare și vânzare, de valute, piața valutară stabilește cursul valutar, adică raportul valoric dintre diferitele valute și forme de plată, în funcție de raportul mereu schimbător dintre cerere și ofertă.

La începutul fiecărei zile de lucru, cursul valutei este stabilit de bancă în funcție de o serie de parametri:

- cursul la care s-au încheiat operațiile zilei precedente,

- raportul dintre dispozițiile de cumpărare și vânzare pe care le înregistrează la ghișeele ei,

- cursul pe care îl stabilesc celelalte bănci de pe piață. Dacă dispozițiile de cumpărare sînt mai mari decît cele din ziua precedentă, toate celelalte condiții rămînînd neschimbate, cursul va fi majorat; dacă dispozițiile de vânzare sînt mai mari, cursul va fi diminuat.

La începerea activității bursei valutare, tranzacțiile — comenzile de vânzare sau cumpărare prezentate de clienți sînt transferate la bursă. Prin confruntarea volumului vînzărilor și cumpărărilor se stabilește cursul bursei care, de fapt, con-

tează drept cursul pieței. După închiderea bursei, activitatea valutară a băncilor este reluată și continuă pînă la sfîrșitul zilei de lucru, la cursul bursei sau la un alt curs, în cazul în care în mărimea cererii sau ofertei intervin modificări semnificative.

Operația stabilirii cursurilor valutare pe piață în funcție de cerere și ofertă este numită **cotație**.

Pe piața valutară, principalele valute cotează diferit în funcție de genul operației sau de alte considerente. Astfel, există un **curs de vânzare** și un **curs de cumpărare** pentru fiecare valută, cursul de vânzare fiind ușor superior celui de cumpărare. De asemenea există un **curs la vedere** și unul la termen. În această privință sînt două posibilități:

- cînd cursul valutei străine exprimat în monedă națională este mai ridicat la termen decît la vedere. În acest caz, cursul la termen „face primă” sau, altfel exprimat, există un **report**;

- cînd cursul valutei străine exprimat în monedă națională este mai scăzut la termen decît la vedere; avem de a face cu un **deport**.

În mod normal, cursul la termen ar trebui să fie mai ridicat, deoarece la cursul la vedere trebuie să se adauge dobînda capitalului investit în valuta respectivă pe termenul prevăzut. Există însă cazuri în care cursul la termen este superior celui la vedere plus dobînda și anume atunci cînd previziunile referitoare la valuta în cauză sînt optimiste (perspectiva de revalorizare sau depreciere, deci de creștere a puterii de cumpărare a unității monetare străine), după cum el poate fi inferior celui la vedere plus dobînda, în ipoteza în care previziunile sînt pesimiste (perspectiva de devalorizare sau depreciere, deci de scădere a puterii de cumpărare a monedei străine).

În cazul în care cursul la termen este superior celui la vedere plus dobînda, diferența între aceste două mărimi reprezintă așa zisul **agio valutar**. În cazul invers, diferența reprezintă un **disagio valutar**.

În capitalismul contemporan, mecanismul formării cursului valutar pe piață în funcție de mărimea cererii și ofertei, chiar în cazul în care această formare este liberă, suferă influența unor factori care, folosind acest mecanism, modifică de fapt rezultatul normal al funcționării lui, adică nivelul cursului valutar. Ca urmare a acțiunii acestor factori, cererea și oferta de valute nu se formează numai ca urmare a unor activități economice propriu-zise, ci și a unor activități care vizează alte scopuri ca: speculația valutară, arbitrajul valutar, intervenția statului, pe care le vom analiza în continuare.

dr. C. KIRIȚESCU

CONVENȚII ȘI UZANȚE ÎN COMERTUL INTERNAȚIONAL

Pentru aplicarea în practică, în raporturile concrete comercial-financiare pe care le încheie întreprinderile de comerț exterior, în strînsă colaborare cu unitățile producătoare de mărfuri pentru export, cunoștințele de specialitate valutar-financiare trebuie să fie dedublate de stăpînirea temeinică a armăturii, juridice prin intermediul căreia se implantază în contractele comerciale internaționale cele mai adecvate tehnici adoptate de părți și de care depinde, într-o mare măsură, eficiența economică a tranzacției respective. Așa fiind, la această rubrică vom analiza modul de implantare în contractele comerciale a convențiilor, sistemelor de drept național și a uzanțelor uniforme internaționale, cu sublinierea principalelor prevederi din convențiile încheiate de statul nostru și cele cuprinse în uzanțele uniforme.

rolul convențiilor

În scopul promovării schimburilor economice internaționale cu toate țările lumii, România a încheiat un însemnat număr de acorduri comerciale și de cooperare tehnico-științifică bilaterale — peste două sute în vigoare — care constituie importante izvoare ale dreptului internațional, îndeplinind funcția de catalizare a unor asperități (taxe vamale, tratamente de drept diferite de la țară la țară etc.) născute din regimul economic-social al statelor cu care avem relații comerciale.

Referindu-ne la acordurile internaționale bilaterale încheiate de România, rolul lor în promovarea schimburilor economice internaționale și a cooperării în diverse domenii a fost hotărîtor în mai multe direcții, care pot fi astfel sistematizate: perfecționarea continuă a relațiilor de comerț exterior; crearea condițiilor favorabile de plăți reciproce, credite, prețuri; survolarea unor bariere vamale prin acordarea Clauzei națiunii celei mai favorizate etc.

La rîndul lor, convențiile multilaterale au un important rol în uniformizarea (unificarea) dreptului comerțului internațional; astfel, în domeniul valutar-financiar dăm ca exemplu Convenția de la Geneva din 1930 și 1931 privitoare la unificarea reglementărilor aplicabile cambiei, biletului la ordin și celui, instrumentele de credit și de plată fără de care nu s-ar putea imagina decontările internaționale.

Evident, și alte multe convenții multilaterale vin să contribuie la formarea armăturii juridice a relațiilor comerciale și financiare dintre parteneri din state diferite. Pentru întreprinderile noastre de comerț exterior prezintă importanță deosebită condițiile generale încheiate între țările membre ale C.A.E.R., care au forța juridică a convențiilor multilaterale ca urmare a faptului că au fost ratificate de statele membre. Dintre aceste condiții cea mai largă aplicare o are „Condițiile generale de livrare a mărfurilor dintre organizațiile economice ale țărilor membre C.A.E.R. — 1968/1975”.

Față de rolul important pe care îl prezintă convențiile internaționale, acestea influențînd direct conținutul contractelor comerciale internaționale, înainte de începerea oricărui negocierii, lucrătorii investiți cu competența de a perfecta o tranzacție internațională trebuie să se documenteze asupra acordurilor bilaterale în vigoare între România și țara partenerului străin, precum și asupra convențiilor multilaterale pentru a cunoaște *normele imperative* care au aplicație în tranzacția respectivă. Un exemplu de caz credem că va fi concludent. La o vânzare pe credit s-a prevăzut în contractul comercial internațional o dobîndă de $n\%$. Cum dobînda stabilită de părți a fost superioară celei prevăzută în acordul comercial și de credit în vigoare, clauza din contract a fost privită ca nelegală, (dobînda trebuind să fie coborîtă la plafonul maxim prevăzut în acord).

sisteme de drept intern adoptabile

Oricît de detaliate ar fi elaborate acordurile internaționale ele nu pot da soluții pentru toate problemele complexe care se pot ivi pe parcursul executării unui contract comercial internațional; pe bună dreptate se arată în literatura de specialitate, că acordurile vin să creeze climatul politico-economic menit să faciliteze încheierea tranzacțiilor comerciale de către parteneri din țări diferite. Așa fiind, se pune întrebarea: Care anume lege va governa contractul internațional în cazul unui litigiu? Fără să intrăm în subtilitățile juridice, la întrebarea pusă dăm următorul răspuns: *Potrivit dreptului internațional privat dreptul aplicabil unui contract comercial internațional este cel ales prin voința părților (principiul Lex voluntatis), dreptul astfel ales devenind legea contractului (Lex contractus).*

Pe bună dreptate se poate pune problema: care drept este indicat să

fie ales, al vînzătorului sau al cumpărătorului? Răspunsul îl dăm pe redarea unui caz: Într-un contract comercial de import de măsline (Grecia, dintr-o anumită rutină s-a prevăzut ca lege a contractului drept român; contractul a fost derulat bune condițiuni, cu excepția unui cut obiecții asupra calității. Comitetul de arbitraj internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie R.S.R., investită cu soluționarea litigiului a constatat că nici un termen din dreptul nostru nu tratează despre calitatea măslinelor — țara noastră nefiind producătoare de măsline —, și ca urmare a fost obligată să înlătuie legea aleasă de părți și să soluționeze litigiul potrivit normelor existente în sistemul de drept grec. Concluzie: *Practica comercială internațională are ca la alegerea sistemului de drept aplicabil unui contract trebuie avut în vedere ca acel drept să aibă o legătură cu obiectul contractului, că, de regulă acesta este dreptul țării vînzătorului.* Regula de mai sus este consacrată în Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975; ca urmare între partenerii din țările membre ale C.A.E.R. se aplică, în toate cazuri, legea vînzătorului (*Lex venditoris*).

uzanțele uniforme internaționale

Izvoarele dreptului internațional prezentate — convențiile și dreptul internațional ales de părți —, se întregesc, în măsura necesar, cu *uzanțele uniforme*, al căror rol nu poate fi sesizat fără cunoașterea acestor noțiuni, tratate în unele lucrări sub denumirea de *uzuri*.

Prin uzanțe comerciale și financiare se înțeleg regulile statornicite de negustorii și bancherii unui anumit teritoriu menite să simplifice diversele tranzacții care se încheiau, aceluiași termen comercial dîndu-l-se aceeași interpretare, prin folosirea repetată unor clauze contractuale. Pe măsură ce comerțul și relațiile financiar-valutare s-au intensificat, devenind internaționale, s-a resimțit nevoia, ca urmare a interpretării diferite a unor uzanțe ca acestea să fie uniformizate pentru a avea același conținut pe o rază geografică cît mai mare. Un aport deosebit în această direcție a fost adus de Camera de Comerț Internațională de la Paris care a elaborat Regulile Incoterms 1936, revizuite în 1953, și Regulile și uzanțe privind creditul documentar revizuite ultima dată în 1962 și altele.

Spre deosebire de convenții și dreptul intern ales de părți, care devin astfel legea contractului, uzanțele internaționale nu au forță juridică obligatorie; ca urmare, pentru a fi implantate într-un contract comercial internațional părțile trebuie să înscrie clauze exprese și precis formulate.

șier economic-financiar

OBSTACOLE TARIFARE ÎN DEZVOLTAREA SCHIMBURILOR CU ȚĂRILE C.E.E. — A.E.L.S.

● Semnificații și implicații ale formării în Europa occidentală a unei vaste zone libere pentru comerțul cu produse industriale CEE—A.E.L.S.; ● Instrumentele unei politici comerciale discriminatorii față de țările terțe.

Din 1972 și pînă în iulie 1977, s-a nstituit treptat în baza acordurilor liber schimb încheiate între Piața comună și cele șapte state membre ale organizației europene a liberului schimb (Suedia, Finlanda, Islanda, Norvegia, Portugalia, Suedia, Elveția), o vastă zonă liberă în Europa de vest pentru comerțul cu produse industriale. Eliminarea taxelor vamale de import în comerțul dintre țările C.E.E. și țările A.E.L.S. a avut loc în patru etape, în anșe de cîte 20% anual, astfel că în prezent ele practic au dispărut la aproape toate produsele industriale. Formarea zonei de comerț liber C.E.E.—A.E.L.S. grupînd 16 state vest-europene are ca rezultat formarea unui bloc comercial cu un potențial economic deosebit.

potențialul C.E.E.—A.E.L.S.

Populația țărilor zonei totalizează a. 300 milioane locuitori (respectiv a. 7,5 din populația mondială). Produsul național brut al celor 16 state membre ale zonei C.E.E.—A.E.L.S., de a. 1,55 miliarde dolari, depășește, la începutul anului 1975, indicatorul corespunzător al S.U.A. Exporturile țărilor noi totalizau la sfîrșitul anului 1976, a. 383 miliarde dolari (respectiv cca. 10% din exportul mondial), iar importurile însumau cca. 412 miliarde dolari (cca. 41% din importul mondial). Importanța ca dimensiune și pondere a comerțului internațional, zona de comerț liber C.E.E.—A.E.L.S. are o însemnătate deosebită și pentru țările terțe, inclusiv pentru țara noastră. În ansamblul exporturilor R. S. Romînia, țările membre ale celor două grupări economice au ocupat ponderi însemnate, după cum urmează :

	C.E.E.	A.E.L.S.	Total
1971	24,5	5,2	29,7
1972	24,5	4,7	29,2
1973	24,0	5,3	29,3
1974	27,7	8,4	36,1
1975	21,2	6,8	28,0
1976	21,1	6,1	27,2

Se constată o reducere a ponderii celor două grupări după 1974, datorită și barierei de diverse categorii care aceste țări le-au creat și amplificat în ultima perioadă pentru proțarea producătorilor naționali. Este

adevărat că în cursul ultimului deceniu în politica comercială a Pieței Comune și A.E.L.S., au fost obținute unele progrese pe linia liberalizării schimburilor, reducerilor de taxe vamale în cadrul G.A.T.T., eliminării unor restricții discriminatorii, aplicării unui regim preferențial vamal, fără reciprocitate, importurilor ce provin din țările în curs de dezvoltare etc. Dar practica relațiilor economice ale țării noastre arată însă că, din punct de vedere al condițiilor de acces pe piețele țărilor membre ale celor două grupări economice vest-europene, exporturile românești sînt afectate în continuare de o serie de restricții protecționiste sub formă de bariere tarifare și netarifare — precum și de menținerea unor măsuri comerciale cu caracter discriminatoriu.

Vom prezenta în continuare instrumentele mai importante de înfăptuire a acestor politici comerciale, cu incidențele lor prezente și în perspectivă asupra comerțului exterior al țării noastre, în scopul de a evidenția obstacolele și discriminările ce se mențin, pentru cunoașterea mai bună de specialiști a specificului diferitelor piețe și pentru a putea alege cele mai bune căi de acțiune în funcție de politicile și uzanțele comerciale pe diferite piețe.

Obstacole tarifare

Tarifal vamal constituie încă un element important de protecție pentru produsele naționale fabricate în țările zonei. Țările Pieței Comune au un tarif extern comun (deci cu un nivel identic al taxelor vamale de import aplicate față de terți), în timp ce țările A.E.L.S. au tarife naționale individuale. Atît tarifal C.E.E., cit și tarifele naționale ale țărilor A.E.L.S., au la bază nomenclatorul vamal de la Bruxelles, cuprinzînd 99 de capitole de mărfuri (din care capitolele 1—24 cuprînd produsele agricole, iar capitolele 25—99, produse industriale).

Țării noastre i se aplică coloana de taxe vamale convenționale (stabilite în baza clauzei națiunii celei mai favorizate). Taxele vamale de import din țările Pieței Comune, Suediei, Finlandei, Norvegiei sînt, în cea mai mare parte exprimate ca procente din va-

loarea mărfurilor (taxe „ad valorem”). În cazul tarifului Elveției și Austriei predomină taxele exprimate pe unitate de măsură (taxele specifice). Combinația celor 2 categorii de taxe prezentate mai sus dă naștere la ceea ce numim „taxe vamale mixte”.

În ciuda progreselor realizate în reducerea nivelului tarifelor țărilor Pieței Comune și țărilor A.E.L.S., ca urmare a celor 6 runde de negocieri comerciale multilaterale GATT — și care au fost extinse și la importul din România în virtutea clauzei națiunii celei mai favorizate — tarifele vamale constituie încă un mijloc protecționist important utilizat în prezent de aceste țări.

Prin perceperea de taxe vamale de import, prețul mărfurilor din import este majorat, creîndu-se astfel o preferință a consumatorilor din țările zonei pentru produsele țărilor membre ale zonei.

Protecția tarifară nominală are două dimensiuni de bază :

- nivelul mediu al taxelor ;
- frecvența de distribuție a diferitelor taxe.

Tabelul nr. 1

Structura exportului R.S. Romînia în țările membre ale Pieței Comune și A.E.L.S.

	Piața comună	A.E.L.S.
— Mașini și utilaje	5,5	2,2
— Combustibili, materii prime minerale, metale	38,0	28,7
— Produse chimice	7,1	4,8
— Materiale de construcții, accesorii	2,8	1,5
— Materii prime agricole	10,2	26,1
— Produse alimentare	11,2	22,8
— Produse industriale de consum	23,2	13,9

În afară de diferențele care apar în nivelul taxelor diferitelor țări, se constată un principiu comun de impunere progresivă a produselor importante, proporțional cu gradul lor de prelucrare, ceea ce dezavantajează de la început exportul de produse manufacturate și îngreuează perfecționarea structurii exportului către aceste țări. Astfel, la nivelul anului 1976, structura exportului românesc în țările celor două grupări se prezenta astfel : (vezi tabelul nr. 1).

În ceea ce privește frecvența de distribuție a taxelor vamale, după „runda Kennedy” a scăzut ponderea taxelor vamale peste 10% la maximum 37% din produsele industriale ale acestor țări. Cea mai scăzută concentrare a taxelor se regăsește în Suedia și Elveția, unde 90% din totalul taxelor sînt mai mici de 10%. Este de menționat însă, că pentru unele produse cu pondere importantă în exportul nostru pe piețele țărilor zonei C.E.E.—A.E.L.S., nivelul taxelor vamale este de peste 15% atît la unele produse agricole (legume, fructe proaspete și conservate,

RELAȚII VALUTAR — FINANCIARE

sucuri de fructe, vinuri ș.a.), cit și la unele produse industriale (țesături, confecții, covoare, mobilă etc.).

Protecția efectivă ca un alt aspect al protecției tarifare, și în ultimă instanță cel mai important, este mult mai ridicată decât cea indicată de taxele vamale nominale, în special la produse industriale manufacturate aplicându-se medierentiat asupra materiilor prime încorporate cit și manoperei, fără a ține seama de nivelurile mai scăzute ale impunerii vamale la materiile prime. În general, nivelul protecției efective este de peste două ori mai mare decât nivelul protecției nominale.

Dintre mijloacele utilizate în domeniul tarifelor pentru facilitarea schimburilor comerciale internaționale se pot menționa: Clauza națiunii celei mai favorizate; concesiile vamale preferențiale; concesiile vamale reciproce.

Clauza națiunii celei mai favorizate. Odată cu instituirea Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT), în anul 1948, Clauza națiunii celei mai favorizate (CNCMF), a devenit principiul fundamental chemat să guverneze și să reglementeze pe o bază multilaterală și nediscriminatorie problemele comerțului internațional.

În esență, Clauza națiunii celei mai favorizate presupune aplicarea unui tratament egal, nediscriminatoriu, între doi parteneri comerciali. Drept urmare, orice avantaj ce se acordă unei țări terțe de către unul din parteneri trebuie extins și în raporturile dintre ei. Practic, țara noastră beneficiază de C.N.C.M.F., atât din partea țărilor A.E.L.S., cit și a Pieței Comune (chiar în absența unui acord comercial cu Piața comună ca entitate). Dar, deși tratamentul națiunii celei mai favorizate este un principiu de bază și obligatoriu pentru a reglementa schimburile comerciale dintre țări, excepțiile admise de GATT de la CNCMF (uniunile vamale, zonele de liber schimb, situațiile de „perturbări” ale pieței ș.a.), introduc o serie de obstacole și discriminări.

Faptul că țările membre ale zonei — prin derogare de la CNCMF — sînt scutite de a extinde concesiile ce și le acordă reciproc prin acordurile de liber schimb, conduce la un dezavantaj vamal important pentru țara noastră la o serie de produse. Astfel, în timp ce produsele industriale ale țărilor A.E.L.S. intră în Piața Comună de la 1. VII.1977, aproape în totalitate, liber de taxă vamală, produsele țării noastre suportă la intrarea în C.E.E. taxe vamale importante: la produse siderurgice (între 4—10%); la confecții (8,5—7%); la mobilă (cca. 8,3%), la diverse țesături (12—15%); la covoare (12—23%) ș.a.

În mod similar, produsele țărilor C.E.E. acced liber de vamă pe piețele țărilor A.E.L.S. în timp ce produsele românești suportă taxe importante: în Finlanda: — anvelope (20—30%); confecții (27—35%); încălțăminte (10—20%); autoturisme (8—14%); în Norvegia: — țesături din fibre sintetice (16—25%); confecții (3—30%); autovehicule (8—30%); în Suedia: — țesături din fibre sintetice (12—16%); diverse confecții (13—17%); încălțăminte (14%).

Diminuarea efectelor negative ale constituirii zonei C.E.E.—A.E.L. va putea fi realizată de țara noastră prin obținerea unor concesiile tarifare substanțiale în actuală rundă de negocieri GATT, prin beneficierea de tratamentul diferențiat mai favorabil, pe care țările zonei urmează să-l acorde țărilor în curs de dezvoltare.

Concesiile vamale preferențiale. În această categorie pot fi incluse în principal preferințele vamale generalizate. Instituirea în 1971 de către GATT a sistemului generalizat de preferințe reciproce și nediscriminatorii în favoarea țărilor în curs de dezvoltare a reprezentat un moment important pe calea soluționării unor inegalități și fenomene negative în comerțul internațional.

Țara noastră beneficiază de preferințe vamale din partea Pieței Comune de la 1.I.1974, din partea Austriei din 1972, din partea Suediei din 1975, iar din partea Elveției și Norvegiei din 1977.

Schemele de preferințe de mai sus diferă între ele atât prin sfera de cuprindere, cit și prin amploarea reducerilor tarifare preferențiale.

Trebuie menționat că unele scheme de preferințe acordate țării noastre (de către Piața Comună, Suedia, Norvegia și parțial Elveția) nu sînt la nivelul acordat tuturor celorlalte țări în curs de dezvoltare. Sînt excluse de la beneficierea de preferințe produse cum ar fi cele textile, siderurgice, mobilă, radio și televizoare (la exportul în C.E.E.: mase plastice, anvelope, articole de mobilă (la exportul în Norvegia); îngreșăminte chimice, covoare (la exportul în Suedia). În mod firesc, se impune ca României, țară socialistă în curs de dezvoltare, să i se acorde un regim egal cu celelalte țări în curs de dezvoltare.

Fără îndoială că problema valorificării avantajelor preferențiale vamale

revine întreprinderilor românești comerț exterior, atât prin negocierile cit mai favorabile a marjelor preferențiale (respectiv a diferențelor între taxele vamale în baza CNCMF și taxele vamale preferențiale), cit și prin lăgirea volumului vînzărilor de produse românești care sînt incluse în schemele de preferințe.

O asemenea valorificare presupune o documentare deosebit de completă supra prețurilor și structurilor de pe piețele vestice, cit și asupra prețurilor practicate de firmele concurențiale atît beneficiare, cit și nebeneficiare preferințe, urmărindu-se obținerea unor prețuri remuneratorii și competitive în raport cu concurența externă.

Concesiile vamale reciproce. Această categorie de reduceri tarifare este înfrînită cu deosebire în acordurile comerciale de liber schimb, stîlă baza constituirii A.E.L.S., unor zone de comerț liber din Africa și America Latină (de ex. LAFTA) și însăși a zonei C.E.E.—A.E.L.S.

Un element inedit în practica internațională a zonelor libere l-a reprezentat încheierea în anul 1974 a unor acorduri de liber schimb între Finlanda și unele țări socialiste R.P.U., R.P.R.S.C., R.D.G., acestea fiind primele acorduri de acest gen între țări cu sisteme economice diferite.

Este firesc ca în etapa actuală, țara noastră să urmărească în principal valorificarea cit mai deplină a avantajelor preferințelor vamale neciproce de care beneficiază în calitate de țară în curs de dezvoltare.

Desigur că într-o etapă următoare în funcție de evoluția procesului de rodare a sistemelor de preferințe vamale, va fi util ca România să examineze și posibilitatea încheierii unor acorduri care să prevadă concesiile vamale sau de altă natură, pe o bază reciprocă, chiar dacă nu în proporție echivalente. Practica internațională cunoaște deja unele cazuri de acest gen (de exemplu acordul de liber schimb încheiat de Portugalia cu Piața Comună, care ține seama de nivelul mai scăzut de dezvoltare al Portugaliei); poate aprecia drept important ca să menaie acorduri de liber schimb să i se negocieze pentru produsele cele mai competitive, pentru a nu încuraja alfel, prin concesiile vamale acordate accesul la importul nostru a unor produse industriale cu parametri tehnici inferiori.

I. GIONEA

conjunctura pe piețele valutare și de capital

EVOLUȚIA CURSULUI DOLARULUI ȘI MĂRCII VEST-GERMANE

Reflectând dezechilibrele din economia mondială și, în special, importantele dezechilibre ale plăților internaționale, în ultimii ani s-au semnalat mai multe momente de criză pe piețele valutare și de capital internaționale. În anul 1977 și în primele 4 luni ale anului curent aceste fenomene intermitente de criză au continuat, caracteristica perioadei menționate fiind aceea că ele s-au concentrat cu precădere asupra unei singure valute: dolarul S.U.A. Indicele valutar Reuter, arătând creșterea medie ponderată a zece principale valute occidentale față de dolar (baza o constituie cursurile centrale în dolari stabilite în decembrie 1971 prin Acordul Smithsonian), ajunsese deja în ianuarie 1978 la un nivel de 23,86%, depășind nivelul precedent cel mai ridicat înregistrat în vara anului 1973, atingând recordul absolut de cca. 28% în prima decadă a lunii aprilie a.c. Cele zece valute luate în calcul de indicele menționat s-au apreciat în medie, față de dolar cu peste 13 procente în 1977 (în aprilie 1977 indicele valutar Reuter se situa la cca. 8%) și cu cca. 20 procente până în aprilie 1978.

Amploarea deosebită a scăderii cursului dolarului în perioada amintită, în ciuda operațiunilor de sprijin, se explică, parțial, prin presiunile speculative care s-au accentuat în jurul dolarului: lichidările importante de poziții în dolari sau transferul depozitelor bancare din dolari în alte valute au depășit cu mult posibilitățile de intervenție ale băncilor centrale. O imagine a uriașului potențial speculativ împotriva dolarului este dimensiunea actuală a pieței eurodolarilor, care se situează la câteva sute de miliarde dolari; pe de altă parte, acordul „Swap” dintre băncile centrale ale S.U.A. și R.F. Germania este de cca. 4 miliarde dolari, iar posibilitățile de intervenție ale guvernului american nu pot depăși, în situații normale, câteva zeci de miliarde dolari.

Perspectiva cursului dolarului S.U.A. Factorii cei mai evidenți pentru perioada următoarelor luni:

- **Balanța comercială a S.U.A.** va înregistra și în 1978 deficite considerabile, care se vor situa probabil în jurul cifrei de 28 miliarde dolari; în februarie a.c. deficitul comercial al S.U.A. a atins recordul lunar absolut de 4,52 miliarde dolari. Totuși, în partea a doua a anului se prevede o atenuare treptată a deficitelor comerciale lunare, ca urmare a plafonării importurilor de țifei (principala grupă de produse care a agravat deficitul în ultimii ani) și sporirii exporturilor americane de produse manufacturate sub impulsul scăderii cursului dolarului. În consecință, influența nefavorabilă a balanței de plăți a S.U.A. asupra dolarului se va diminua, probabil, spre sfârșitul anului 1978;

- **Scăderea cursului dolarului peste nivelurile care ar fi rezultat din diferențele de inflație între S.U.A. și celelalte țări occidentale** în 1977 și în

primele trei luni ale anului 1978 a reprezentat un al doilea factor. Din calculele parității puterii de cumpărare, concluzia desprinsă de majoritatea analiștilor occidentali este că, sub nivelul de 2,15—2,20 mărci vest-germane și circa 2 franci elvețieni, dolarul este subevaluat și de aceea pe termen mai îndelungat forțele economice vor acționa, probabil, pentru atingerea și menținerea acestor niveluri;

- **Cursul dolarului va rămâne deosebit de sensibil la acțiunea factorilor speculativi**, ca urmare a faptului că o mare parte din activele de dolari ale străinătății, rezultate din deficitele balanței de plăți a S.U.A., sînt ținute sub formă lichidă (depozite bancare la vedere sau pe termen scurt etc.). De aceea, orice știre relativ nefavorabilă privind scena politică, socială și economică americană poate să determine transferarea a miliarde de dolari în alte valute occidentale, ceea ce are ca efect importante modificări de curs. O importanță deosebită în acest sens o au, în afara știrilor privind conjunctura economică, și cele referitoare la politica energetică a S.U.A. Acțiunea acestor factori speculativi ar mai putea duce, pe termen scurt, la noi scăderi ale cursului dolarului, în ciuda faptului că, din punct de vedere al puterii de cumpărare, valuta americană are deja un curs scăzut. Amnarea aprobării unui program energetic efectiv al S.U.A. va afecta, în continuare, nefavorabil cursul dolarului;

- **Cererea pentru dolari** are unele componente care se păstrează într-o anumită măsură, indiferent de scăderea cursului, avînd în vedere faptul că dolarul este principalul mijloc internațional de plată utilizat în relațiile internaționale. De asemenea, majora-

rea dobinzilor pe piața monetară a S.U.A. și tendința fermă a acestora care se va menține, probabil și în lunile următoare (pînă la sfîrșitul anului) va spori atractivitatea activelor în dolari, acționînd în sensul creșterii cursului dolarului.

De fapt, datorită nivelului înalt al dobinzilor pe piața monetară a S.U.A. (rata dobinzilor pe termen scurt este în prezent cu cca. 4 procente mai înaltă decît cea din R.F. Germania) cursul dolarului s-a redresat parțial începînd cu a doua jumătate a lunii aprilie.

Evoluția cursului dolarului față de patru principale valute occidentale*

	Media lunii mai 1977	Media săptămîinii 5-7 aprilie 1978	Media săptămîinii 22-24 aprilie 1978
Marca vest-germană	2,3577	2,0133	2,1253
Francul elvețian	2,5147	1,8609	1,9641
Francul francez	4,9511	4,5551	4,6701
Yenul japonez	377,30	218,73	227,43
Lira sterlină	1,7184	1,8712	1,8121

* 1 dolar = n unități naționale, cu excepția lirei sterline în cazul căreia cotația este inversă 1 liră sterlină = n dolari
Sursa: evidența I.E.M.

Avînd în vedere considerentele prezentate anterior precum și redresarea parțială a dolarului în ultimile săptămîni, în cercurile financiare internaționale se apreciază că punctul minim al scăderii cursului dolarului a fost depășit și în partea a doua a anului este posibilă redresarea în continuare a valutei americane.

Perspectiva cursului mărcii vest-germane:

În ceea ce privește marca vest-germană, cursul acesteia a crescut față de dolar cu circa 25% în anii 1976—1977. Evoluția cursului mărcii a fost de la circa 2,40 mărci pentru un dolar în ianuarie 1977, la 2,15 în decembrie 1977, la 2,01 în prima decadă a lunii aprilie a.c. și circa 2,10 în prezent; ca medie ponderată, cursul efectiv al mărcii a crescut în această perioadă cu circa 9%. Conform calculelor făcute de specialiști pe baza parității puterii de cumpărare, „cursul de schimb-tendință” dintre marcă și dolar ar fi trebuit să se situeze la sfîrșitul anului 1977 la 2,25—2,30 mărci, iar la sfîrșitul lui 1978 la 2,15—2,20; totuși, ca urmare a presiunilor speculative, încă din februarie cursurile pe piață s-au abătut și se vor abate în continuare de la aceste estimări, ceea ce impune o dată mai mult, urmărirea sistematică a evoluțiilor valutare. În numărul viitor al suplimentului vom analiza evoluția pe aceeași perioadă a lirei sterline, francul francez, francului elvețian și yenului.

Mugur ISĂRESCU

in actualitate

INTRAREA ÎN VIGOARE A STATUTULUI MODIFICAT AL F. M. I.

La 1 aprilie 1978 a intrat în vigoare, întrunind numărul de voturi cerut de prevederile statute, a doua modificare a statutului Fondului Monetar Internațional (F.M.I.), organismul specializat al O.N.U. Acest statut, care datează din 1944, a fost modificat pentru întâia oară în 1969, când s-au introdus dispoziții privitoare la drepturile speciale de tragere (D.S.T.), instrumentul monetar emis de F.M.I. A doua modificare este foarte cuprinzătoare, ea introducând dispoziții fundamentale diferite de cele vechi într-o serie de probleme cheie ale reglementării relațiilor valutare-financiare internaționale. Astfel, în domeniul cursurilor valutare, noul statut legalizează situația de fapt actuală, prevăzând libertatea țărilor membre de a opta pentru unul din regimurile valutare existente, inclusiv pentru flotarea liberă a cursurilor. Noul statut se situează astfel la polul opus față de cel vechi, care promova ideea cursurilor fixe. Totuși, noul statut subliniază că ceea ce trebuie urmărit pe plan general este facilitarea schimburilor internaționale, sprijinirea creșterii economice sănătoase, realizarea unor condiții ordonate de dezvoltare, astfel încât statele membre să fie chemate să

adopte o politică a cursurilor valutare potrivită cu aceste obiective. Noul statut mai precizează că atunci când F.M.I. va constata că situația economică în lume s-a îndreptat și că ea permite adoptarea unui regim de cursuri bazat pe parități stabile, dar ajustabile, statele membre vor putea trece la un asemenea regim. Odată cu intrarea în vigoare a noului statut, toate paritățile stabilite de țările membre de acord cu F.M.I. încetează de a mai fi valabile pentru scopurile noului statut.

În domeniul utilizării monetare a aurului, noul statut prevede restrângerea acestei utilizări, prin: micșorarea rezervelor de aur ale F.M.I.; renunțarea la aur ca etalon al monedelor naționale și al D.S.T.; abolirea prețului oficial al aurului, rămânând valabil numai prețul pieței; desființarea plăților obligatorii în aur ale țărilor membre către F.M.I. și invers, acestea fiind înlocuite cu plăți în D.S.T.; evitarea de către F.M.I. a influențării prețului acestui metal pe piață sau a stabilirii unui preț fix.

În domeniul D.S.T., noul statut prevede transformarea acestui instrument în principalul activ de rezervă al sistemului monetar internațional, trecând

decî înainte a aurului și valurilor de rezervă; dreptul F.M.I. de a modifica tehnica de evaluare a D.S.T. (în prezent, evaluarea se face în funcție de „coșul” celor 16 valute); dreptul țărilor membre de a face tranzacții directe între ele cu D.S.T., fără a mai avea nevoie de oficiul de intermediar al F.M.I., așa cum prevedea vechiul statut; dreptul F.M.I. de a autoriza alte operații cu D.S.T. decît cele prevăzute în vechiul statut; dreptul F.M.I. de a lărgi categoriile de deținători de D.S.T., însă limitîndu-se la sfera organelor oficiale; dreptul țărilor membre de a exprima valoarea monedelor naționale în D.S.T., în relațiile cu F.M.I. (în trecut, această valoare era exprimată în dolari S.U.A.).

În domeniul operațiilor și tranzacțiilor F.M.I., sfera acestora a fost lărgită, admițîndu-se principiul utilizării tuturor deținerilor de monedă națională ale F.M.I. în operațiile lui, și nu numai a unor monede și îndeosebi a dolarilor, ca în trecut; F.M.I. a obținut dreptul de a cumpăra sau vinde monedele membrilor în schimbul D.S.T. pentru contul unei țări membre; activitatea de acordare a creditelor de către F.M.I. a fost lărgită: țările membre vor putea utiliza resursele financiare ale F.M.I. ca și în trecut, în cadrul tranșei rezervei (noua denumire a tranșei aur) și al tranșelor de credit curente, însă celelalte modalități permanente cu scopuri specifice au fost amplificate, cum sînt: finanțarea compensatoare, finanțarea stocurilor tampon, modalitatea extinsă, Fondul de sprijin și Contul de subsidii.

PROIECTE DE DEZVOLTARE

Organizația țărilor exportatoare de petrol — Fondul special, recent înființat, își concentrează activitatea pe realizarea unor proiecte în valoare de 36 milioane de dolari în țările în curs de dezvoltare pentru a-și acoperi nevoile de energie. De remarcă că organizația O.P.E.C. va acoperi, de regulă numai parțial valoarea proiectelor, la ele contribuind și alte fonduri și bănci de dezvoltare. Începem în acest număr prezentarea unora dintre aceste proiecte, multe din ele furnizînd idei de dezvoltare a cooperării firmelor noastre de comerț exterior cu organizații și firme din celelalte țări în curs de dezvoltare.

India

Suma împrumutului: 14 milioane dolari (urmînd altuia de 21,8 milioane)
Descrierea proiectului: Bombay High Offshore Project (Proiect de exploatare petroliere marine în zona Bombay) aflat în prezent în faza III, care va duce la creșterea producției de petrol

la 140 000 barili/zi la sfîrșitul anului 1978. Proiectul include construcția a 3 platforme de prelucrare, facilități de transport prin conductă submarină permanentă, un terminal și bază de aprovizionare pe tîrm, ca și dezvoltarea forajului, aparatură de telecomunicații și control, servicii tehnice și inginerești.

Finanțare paralelă: Banca Mondială

Beneficiar: Republica India, reprezentată prin H.E. Zulfikarulla, ministru de stat pentru finanțe.

Agenție de execuție: Comisia indiană pentru petrol și gaze naturale.

Kenya

Suma împrumutului: 3 milioane dolari (urmînd altuia de 5 milioane)

Descrierea proiectului: Nairobi Water Supply-Project II (Aprovizionarea cu apă a orașului Nairobi — proiectul II), care este de fapt etapa a III-a a unui program de satisfacere a nece-

sarului de apă a capitalei pînă în 1990, printr-o creștere de circa 20—25 milioane galoni/zi a apei tratate care este livrată orașului. Această etapă finală cuprinde: modificarea barajului Sasumua; construcția unei stații de captare și facilități de transport; construcția unei uzine de tratare; mijloace de transmitere a apei tratate (rezervoare de distribuție, stații de pompare, conducte, alte mijloace de distribuție și asistență tehnică pentru Departamentul Apă și Canalizare al Consiliului municipal Nairobi.

Finanțare paralelă: Banca Mondială, Fondul saudit pentru dezvoltare.

Adminstrarea creditului: Banca Mondială.

Beneficiar: Kenya, reprezentată prin Arthur Magugu, adjunct al ministrului de finanțe

Agenție de execuție: Departamentul Apă și Canalizare al Consiliului municipal Nairobi

Data de încheiere a lucrărilor estimate: mijlocul anului 1981.

Tract economic

prevenirea pagubelor în gestiune datorate prescripției

Conformitate cu art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărate în perioada de utilizare normală. Această extindere a perioadei în care unitățile producătoare sunt răspunzătoare pentru viciile ascunse are ca necesitate unele precizări, deoarece există unități socialiste care nu au convenit distincția între perioada de descoperire a viciilor ascunse și termenul în care trebuie să-și valorifice pretențiile întemeiate pe descoperirea unor asemenea vicii.

Astfel, se susține uneori, că termenul de valorificare nu curge de la data descoperirii viciilor ascunse, ci de la expirarea termenului de garanție sau a perioadei de utilizare normală.

Asemenea susțineri sunt greșite și trebuie înlăturate ca atare.

Termenul de garanție, perioada de utilizare normală și termenul de prescripție în cadrul căruia trebuie să se valorifice pretențiile întemeiate pe descoperirea viciilor ascunse sunt noțiuni diferite cu efecte proprii.

Astfel, prin termen de garanție se stabilește limita de timp în cadrul căreia se poate face recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și chelălă unității producătoare, dacă nu dovedește că deficiența de calitate îi este imputabilă.

Prin perioada de utilizare normală se înțelege intervalul în cadrul căruia produsul în condițiile de exploatare, întreținere și transport stabilite potrivit normelor și normativelor tehnice, trebuie să-și mențină nemodificate caracteristicile funcționale. (art. 31 din Legea nr. 7/1977).

Art. 1 din Decretul nr. 167/1958 prevede că dreptul la acțiune având un obiect patrimonial se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege.

Astfel clarificate noțiunile, se va înțelege că termenul de garanție este perioada în care orice deficiență calitativă apărută este în sarcina unității furnizoare sub rezerva posibilității acesteia de a dovedi că deficiențele s-au datorat activității unității beneficiare sau unui terț de care nu are a răspunde.

Perioada de utilizare îndeplinește, sub aspectul care interesează problema analizată, funcția de limitare în timp a răspunderii unității furnizoare pentru viciile ascunse ale produselor livrate.

Termenul de prescripție obligă unitatea beneficiară să-și valorifice într-o anumită perioadă pretențiile derivând din constatarea viciilor ascunse. Cu alte cuvinte, dacă unitatea furnizoare nu remediază sau nu înlocuiește produsul care prezintă vicii ascunse, nu acoperă daunele cauzate printr-o asemenea livrare calitativ necorespunzătoare, pretențiile respective trebuie să se valorifice în fața organului jurisdicțional competent în cadrul termenului de prescripție.

Problema este aceea a momentului în care începe să curgă acest termen.

În această privință, art. 11 din Decretul nr. 167/1958 prevede că prescripția dreptului la acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru transmis sau unei lucrări executate începe să curgă de la data descoperirii viciilor, însă cel mai târziu de la împlinirea unui an de la predarea lucrului sau lucrării.

Rezultă deci, că termenul în care se prescrie acțiunea unității benefi-

ciare întemeiate pe constatarea unor vicii ascunse începe să curgă de la data descoperirii viciilor iar nu de la împlinirea termenului de garanție sau a perioadei de utilizare normală.

În acest sens, s-au reținut următoarele prin Decizia primului arbitru de stat nr. 753/1978: „Din moment ce prevederile legale ale prescripției extinctive, care au caracter imperativ, stabilesc că termenul de prescripție de 6 luni începe să curgă de la data descoperirii viciilor, însă cel mai târziu de la împlinirea unui an de la predarea bunului, nu poate fi reținută susținerea reclamantei că acest termen începe să curgă de la expirarea perioadei de garanție a bunului. Reglementarea legală a răspunderii furnizorului pentru viciile ascunse a produselor după expirarea perioadei legale de garanție, pe toată perioada de utilizare normală, nu a abrogat prevederea în virtutea căreia beneficiarul este obligat să reclame viciile ascunse înăuntrul termenului legal de 6 luni, ci doar prevederea care limita răspunderea furnizorului pentru viciile ascunse ale bunului la un an de la livrare“.

Data descoperirii viciilor ascunse este deci, unicul moment de care este legată începerea curgerii termenului de prescripție.

„Faptul că înăuntrul termenului de garanție — se reține în cuprinsul deciziei amintite — precum și ulterior pârta a avut unele tentative de a repara utilajele, nu era de natură să împiedice pe reclamantă să acționeze pe pârta pentru viciile acestor utilaje“.

Este important de reținut că asemenea încercări de remediere nu modifică momentul începerii curgerii termenului de prescripție. Ele pot constitui de la caz la caz, motive de repunere în termen, dar numai în condițiile în care se constată, potrivit art. 19 din Decretul nr. 167/1958, existența unor împrejurări ce justifică în mod temeinic depășirea termenului de prescripție.

H. MATEI

terminologia folosită în cazul încetării raportului de muncă

Evoluția reglementării încetării contractului de muncă și mai cu seamă preocuparea constantă pentru reglementarea riguroasă a modurilor și motivelor desfacerii acestuia evidențiază atenția și grija legiuitorului pentru stabilitatea raporturilor de muncă și întărirea continuă a garanțiilor ce protejează dreptul la muncă.

Observăm că legiuitorul cuprinde în conținutul celor trei moduri (temeri) prevăzute în art. 129 din Codul muncii toate situațiile în care încetarea contractului de muncă are loc printr-un act de voință fără a se referi la alte cauze, care, incontestabil, pun capăt contractului de muncă, cum sînt: decesul, declararea judecătorească a morții persoanei încadrate (sau a celei care încadrează — persoană fizică) ori punerea sub interdicție. Asemenea împrejurări sînt atât de evident legate de caracterul personal al contractului de muncă, încît nu presupun o consacrare legislativă.

Raporturile juridice de muncă nu pot înceta decît în modurile, pentru motivele și în condițiile limitativ stabilite de lege. Codul muncii în art. 129 — fundamentul instituției — utilizează în acest scop noțiunile „încetare” și „desfacere”.

În literatura de specialitate și practica judiciară sînt utilizați cu același înțeles și alți termeni, specifici dreptului civil, pentru a desemna modul care pune capăt contractului de muncă. Astfel prin „reziliere” se înțelege încetarea contractului în baza convenției părților, iar prin „denunțare”, încetarea contractului din inițiativa persoanei încadrate.

Anumite acte normative, cu referire la diferite domenii de activitate și funcții, utilizează în materie noțiunile de „eliberare din funcție”, „revocare” și „desărcinare”.

Eliberarea din funcție este utilizată în cazul persoanelor „numite” sau care ocupă funcții eligibile. Astfel Consiliul de Miniștri eliberează din funcție pe adjuncții ministrului și pe conducătorii altor organe centrale ale

administrației de stat (actele normative de înființare, organizare, și funcționare ale organelor respective); eliberarea din funcție este folosită de asemenea pentru încetarea calității de judecător dispusă de organul competent ori la cerere (art. 65, lit. a și b din Legea nr. 58/1968) și a calității de procuror (art. 55, lit. d din Legea nr. 60/1968); eliberarea personalului didactic din învățămînt se face de către Ministerul Educației și Învățămîntului (art. 13, din Legea nr. 6/1969), iar a personalului didactic civil de la Facultatea de medicină militară de către Ministerul Educației și Învățămîntului împreună cu Ministerul Apărării Naționale (art. 9 din Decretul nr. 94/1976).

Revocarea este termenul utilizat în cazul persoanelor alese (ori numite) de organele supreme ale puterii sau administrației de stat, precum și de organele locale ale puterii de stat; revocarea este practic o „eliberare” prin retragerea mandatului de către organele competente, înainte de expirarea perioadei pentru care a fost dat (de exemplu: art. 43, 65, 75, 78, 105, 114 din Constituție).

Desărcinarea din funcție are o utilizare restrînsă numai la judecătorii militari (art. 65 lit. b din Legea nr. 58/1968) și la procurori (art. 52 lit. f din Legea nr. 60/1968) și apare ca o sancțiune echivalentă cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Merită să precizăm că noțiunile de eliberare din funcție” ori revocare nu sînt sinonime cu încetarea contractului de muncă pentru cel puțin următoarele considerente: eliberarea ori revocarea pot avea ca efect schimbarea felului muncii în cadrul aceleiași unități ori transferarea celui în cauză. Chiar atunci cînd au ca efect încetarea contractului, „eliberarea” ori „revocarea” ca acte ale organelor puterii ori administrației de stat, presupun concretizarea lor într-un act specific dreptului muncii — Dispoziția de desfacere a contractului de muncă (pentru învățămînt, a se vedea art. 13 și 37 din Legea nr. 6/1968).

Termenul de „demisie”, larg utilizat în vorbirea curentă pentru a desemna desfacerea contractului din inițiativa persoanei sau chiar încetarea prin acordul părților, este consacrat legislativ în art. 65 lit. b din Legea nr. 58/1968, pentru încetarea calității de decători și în art. 55 lit. b din Legea nr. 60/1968 pentru încetarea funcției de procuror. Mai recent expresia „demisie” este folosită în art. 200, alin. 1 din Legea nr. 57/1974 pentru a desemna desfacerea contractului din inițiativa persoanei.

Pornind de la prevederile Codului muncii, facem următoarele precizări cu privire la utilizarea și semnificația diferiților termeni.

Deși sfera raporturilor de muncă este mai largă decît raporturile încheiate pe baza unui contract de muncă, expresia „raporturile de muncă încetează”, utilizată în art. 129 din Codul muncii are în vedere numai acele raporturi de muncă așa cum de altfel se precizează chiar în titlul capitolului V din Codul muncii „Încetarea contractului de muncă” în care este așezat art. 129 mai sus. Între cele două expresii „încetarea contractului de muncă” și „încetarea raportului de muncă” legiuitorul pune semnul egal și le folosește cu același înțeles de sfîrșit al raporturilor de muncă al persoanelor încadrate pe baza unui contract de muncă.

Potrivit prevederilor art. 129 din Codul muncii, analizate în coroborare cu cele de mai sus, contractul de muncă încetează la expirarea termenului, prin acordul părților și prin desfacere din inițiativa uneia din părți, încetarea fiind genul iar desfacerea speciul, moduri care cuprind practic toate situațiile în care se pune capăt contractului de muncă.

S-ar părea că practica legislativă mai adăugat la cele trei moduri de încetare prevăzute de Codul muncii un al patrulea și anume „încetarea din drept”. Avem în vedere următoarele dispoziții legale:

— art. 23 lit. b și alin. ultim din Decretul nr. 54/1975, potrivit căruia în cadrul muncii în muncă de către o unitate socialistă a unui absolvent ce nu i-a fost repartizat ori a unui absolvent

practică judecătorească

TRANSFERUL PERSOANELOR INCADRATE IN MUNCA NU NECESITA CONSIMTAMINTUL ACESTORA ȘI SE POATE DISPUNE ȘI IN FUNCȚII RETRIBUITE INFERIOR.

Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin decizia nr. 64 din 29 septembrie 1977 a curmat o vie controversă cu privire la interpretarea art. 69 din Codul muncii.

Prin decizia menționată instanța supremă a statuat că — cităm „persoana ce urmează să fie transferată în interesul serviciului nu se poate opune măsurii de transferare decât numai în situația în care există, pentru ea, motive temeinice ce o îndrituiesc la aceasta, cum este starea sănătății sau alte situații temeinic justificate și că hotărârea asupra temeiniciei motivelor invocate nu aparține instanțelor de judecată, ci organului administrativ ierarhic superior. În afară de aceasta, este nelegală concluzia instanțelor, în sensul că măsura transferării în interesul serviciului este luată cu încălcarea legii ori de câte ori, prin aceasta, se aduce celui în cauză o schimbare a retribuției prin micșorarea cuantumului”. Făcând referire la prevederile Anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975 lit. c pct. 1 alin. 2, instanța supremă a statuat în continuare că „echivalența retribuției nefiind deci obligatorie... în situațiile în care această echivalență nu se realizează, nu se poate trage concluzia că, actul de transferare este nelegal”. Interpretarea art. 69 din Codul muncii prin corelarea sa cu prevederile art. 59 din Legea nr. 12/1971 și cu citatele prevederi din H.C.M. nr. 69/1975 este conformă necesităților actualei etape de dezvoltare a economiei noastre naționale. Prin decizia nr. 64/1977 instanța supremă a acreditat punctul de vedere exprimat mai de mult în literatura juridică de specialitate (C. Jornescu și Gh. Țigăeru — Cartea Întreprinderii, vol. IV, revista „Viața Economică” — București 1974 p. 200), potrivit căruia transferul în interesul serviciului nu este condiționat de

consimțământul persoanei încadrate în muncă. Cel în cauză nu se poate opune acestei măsuri decât pentru motive de sănătate și situații temeinic justificate care — și acestea — rămân la aprecierea organului ierarhic superior.

STABILIREA RĂSPUNDERII MATERIALE A CONTABILULUI ȘEF AL COOPERATIVEI AGRICOLE DE PRODUCȚIE

Judecătoria Buftea, județul Ilfov, prin sentința civilă nr. 1987/1977 (nepublicată) a reținut că decizia de imputare emisă de consiliul de conducere al unei cooperative agricole de producție împotriva contabilului șef este nelegală, fiind contrară prevederilor art. 107, Codul muncii. Pentru a ajunge la această soluție s-a reținut că încadrarea contestatarului în funcția de contabil șef la C.A.P. a fost dispusă de Direcția generală, județeană pentru agricultură și industrie alimentară cu acordul U.J.C.A.P. și că deci competența de a emite decizie de imputare împotriva acestuia nu aparține consiliului de conducere al C.A.P. ci organului ierarhic superior, în speță D.G.J.A.I.A. Soluția a fost menținută de Tribunalul județean Ilfov prin decizia civilă nr. 305/1978.

Art. 107 din Codul muncii își găsește o aplicare corespunzătoare și în materia de față, dat fiind că art. 20 lit. d din Legea nr. 4/1970 a organizării producției și a muncii în agricultură are incidență numai cu privire la răspunderea specialiștilor agricoli — categorii din care contabilul șef nu face parte — iar Legea nr. 4/1974 privind atribuțiile și răspunderile consiliilor de conducere, președinților, inginerilor șefi, contabililor șefi, ale celorlalte cadre tehnice și economice din cooperativele agricole de producție, precum și ale direcțiilor generale județene pentru agricultură, industrie alimentară și ape deși, reglementează obligațiile și răspunderile contabililor șefi din C.A.P., nu conține nici o prevedere specială cu privire la organele competente a stabili răspunderea materială pentru pagubele produse patrimoniului C.A.P.

e n-a efectuat stagiul în unitatea socialistă unde a fost repartizat, constituie contradicție și se sancționează cu amendă de la 2 000—3 000 lei, iar contractul de muncă respectiv încetează de drept pe data rămânerii definitive a procesului verbal de constatare a contravenției;

— art. 86: alin. 5, Cod penal care după ce precizează că munca corecțională se execută în baza mandatului de executare, în partea finală dispune că, dacă la data rămânerii definitive a hotărârii, cel condamnat avea încheiat un contract de muncă, acesta încetează.

Decretul nr. 54/1975 se referă expres a „încetarea de drept” dar nu este dificil de observat că de fapt sintem în prezența nulității contractului de muncă.

Cu privire la cea de a doua situație socotim, așa cum am argumentat cu un alt prilej, că legea penală utilizează noțiunea de încetare nu ca încetare de drept, în virtutea legii, ci ca încetare în condițiile legii, adică potrivit Codului muncii (a se vedea argumentele soluției: Iosif Urs, încetarea contractului de muncă în baza dispozițiilor din Codul penal privind munca corecțională, în „R.R.D”. 1977, nr. 2, p. 37).

Dealtfel, în opinia noastră, încetarea „de drept” a contractului de muncă este o inovație neconvingătoare. Drepturile și obligațiile corelative ale părților care încetează sau încep odată cu încetarea raportului de muncă se formează convingerea că în toate cazurile întes, eril 'odre-a.z.c.o.

rile simetric cu încheierea, este necesar un act specific dreptului muncii, care constată încetarea exercitării unui drept fundamental — dreptul la muncă.

În concluzie, folosirea unor termeni diferiți pentru a denumi încetarea raportului de muncă nu-și conservă importanța numai în planul teoretic ci se transmite asupra efectelor încetării contractului. Înscrisura corectă a modului, motivului și temeiului legal în actul de încetare și carnetul de muncă are deosebită importanță pentru garantarea drepturilor ce se cuvin persoanelor, asigurarea legalității și evitarea unor viitoare litigii de muncă.

Dr. Iosif R. URS

M. D.

întrebări — răspunsuri

MARIA VOICU, Galați — Pentru a vă răspunde la prima întrebare este necesar să ne precizați data absolvirii — cu diplomă — a studiilor la Academia „Ștefan Gheorghiu”.

Potrivit anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975, persoanele care ocupă funcții de conducere prevăzute cu indemnizații și care sint trecute în funcții în care retribuirea se face pe gradații pot fi încadrate la una din gradațiile funcției în care sint încadrați, astfel ca să li se poată asigura o retribuire apropiată de cea avută.

Maiștrii și tehnicienii trecuți în categoria muncitorilor în meseria pentru care au fost pregătiți, pot fi astfel încadrați încît să li se asigure retribuirea tarifară avută anterior. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru conducerea unității.

LAZĂR NICOLAE, Cluj-Napoca — Dacă în actele de la dosarul dv., există decizia unității unde ați fost transferat, anterioară datei de 29 martie 1977, cînd — pe baza acestei decizii, s-a făcut convenita mențiune pe buletinul de identitate de mutare a domiciliului — aveți drepturile prevăzute de art. 75(1) din Legea nr. 57/1974. Faptul că încadrarea în muncă, pe baza deciziei susmenționate, s-a făcut cu începere de la 1 aprilie, deci după două zile, nu afectează drepturile ce vi se cuvin, potrivit legii.

OFICIUL DE GOSPODĂRIRE A APELOR, Focșani — Apare nejustificată cererea de transferare în interesul serviciului a unei persoane căreia după o săptămînă de la transferare i se aprobă plecarea din unitate. Se pare că această persoană nu era atît de necesară încît să se suporte pentru ea cheltuielile de transferare în altă localitate. Față de prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974, în măsura în care, la data plății drepturilor legale de transferare în interesul serviciului, persoana în cauză avea viza de mutare în localitate, plata este legal făcută.

ȘTEFAN CIOLĂNEL, Iiia, Hunedoara — Întrucît îndeplinirea planului la indicatorul la care vă referiți se urmărește trimestrial, retribuirea se acordă în fiecare trimestru în raport cu gradul de îndeplinire a indicatorului de plan, dar nu mai mult decît procentul maxim. În condițiile arătate de dv. persoanei care a ocupat, prin delegație, o funcție de conducere, ulterior fiind definitivat în funcția respectivă, i se recunoaște vechimea în funcție, în perioada respectivă.

MIRCEA JINCU, Timișoara — Prevederile art. 25 alin. 5 din Legea nr. 3/1977, precizează că la stabilirea venitului convenit pensionarului de gr. III de invaliditate, încadrat cu o jumătate de normă, se ia în considerare

70% din retribuirea avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată potrivit majorărilor pentru acea funcție. Faptul că după data stabilirii pensiei ați fost trecut într-o gradație superioară nu permite luarea în considerare a retribuirii actualizate corespunzătoare gradației obținute ulterior.

AURICA GRECU, Piatra Neamț — În situația arătată de dv. personalul respectiv beneficiază numai de prevederile art. 71(4) din Legea nr. 57/1974.

EUGEN PANTEL, Cluj-Napoca — Personalul detașat beneficiază de majorarea retribuirii odată cu restul personalului din cadrul unității de unde a fost detașat. Dacă faceți parte dintr-un colectiv care lucrează în acord, puteți fi și dv. retribuit ca atare, în ipoteza că efectuați lucrări similare.

MIHAI GHEORGHE, Buzău — Față de prevederile art. 16 din Decretul nr. 246/1977, dreptul dv. la alocație curge de la 1 octombrie 1977.

A. UNGUR, Cluj-Napoca — Fiind transferat din funcția de maistru instructor ca maistru la Întreprinderea „Napochim”, vi se poate asigura, în condițiile prevăzute de lit. c a Anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975, o retribuire corespunzătoare cel mult gradației avute.

GHEORGHE CATRINA, Tg. Jiu — Întrucît conducătorii auto aflați în situația dv. beneficiază de o retribuire tarifară majorată, conform art. 71 alin. (4) din Legea nr. 57/1974 și Anexa 5 la H.C.M. nr. 69/1975, sporul de vechime se calculează ținîndu-se seamă și de această majorare. Conform art. 193 din lege, acest spor face parte din retribuirea tarifară de încadrare.

MARIA LICUȚĂ, Botoșani — Dacă copilul înfiat de dv. nu este și fiul (înfiat) al soțului decedat, acesta n-are drept la pensia de urmaș, întrucît n-are nici o legătură de rudenie cu soful.

EMIL BOGZA, P. Neamț — Personalul trimis în delegare în interesul serviciului, potrivit prevederilor art. 8 din H.C.M. nr. 822/1959 — republicată, are dreptul la rambursarea cheltuielilor de transport în condițiile acestei hotărîri și a Normelor de decontare și control nr. 11850/1963.

Menționăm că la art. 21 din „Norme” se precizează că în cazul în care este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport (tren, auto, avion etc.), se vor putea rambursa cheltuielile corespunzătoare mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp și bani. Aplicarea acestei prevederi este în competența conducătoru-

lui unității, singurul în măsură să a precizie asupra situației.

GRUP ȘANTIERE, Brașov — Rambursarea cheltuielilor de transport personalului nelocalnic, la și de locul de muncă, se poate face numai în situațiile prevăzute de Decretul nr. 168 din 31 decembrie 1975. Dispozițiile punctului 2 din Anexa nr. 2 la decretul susmenționat trebuie luate ca atare.

Ion PACU, com Băleni, Dimbovița — La constituirea fondului de grătificații la întreprinderile planificate fără beneficii anuale, urmează să se aplice prevederile pct. 6 din Anexa la H.C.M. nr. 69/1975.

AURELIA PISCOREAN, Lupeni — Articolul contabil 700 „Fondul mijloacelor fixe” = 101 „Uzura mijloacelor fixe” privește amortizarea efectiv datorată, calculată lunar potrivit pct. 2 și 22 din Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62/27.XII.1968 privind amortizarea fondurilor fixe, republicat în Buletinul oficial nr. 295.IV.1977.

VASILE COZMA, Cimpia Turzii — Potrivit art. 22 din Legea nr. 1/1977 persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 23 de ani, care muncesc în instituțiile și unitățile economice de stat, plătesc contribuție fixă, lunară. Această contribuție este diferențiată în funcție de retribuirea tarifară de încadrare, indiferent de cuantumul retribuirii realizate, de timpul efectiv lucrat și de cauzele pentru care persoanele respective au absentat de la lucru.

ALEXANDRU COTOARA, Tirgu Mureș — Răspunsul comunicat de Ministerul Finanțelor este cel corect. Situația arătată s-a creat după aplicarea Decretului nr. 196/1977, cînd unele retribuirii tarifare nete au fost stabilite sub limita plafonului maxim de 2700 lei prevăzută de art. 1 din H.C.M. nr. 822/1959 — republicată. Odată cu aplicarea majorării generale a retribuirilor, cînd retribuirile majorate vor depăși iar plafonul arătat mai sus (2700 lei), se va putea beneficia din nou de diurna maximă prevăzută de hotărîrea mai sus menționată.

PUHA CODRAT, Suceava — În cazul pensionarilor de invaliditate de gr. III, încadrați cu o jumătate de normă, la stabilirea cuantumului alocației de stat pentru copii se ia în considerare suma rezultată din însumarea retribuirii pentru o 1/2 normă cu pensia (sau cota parte a pensiei) stabilită în condițiile art. 23 din Legea nr. 3/1977.

COSTACHE STAN DOLARU, comuna Salcea, Suceava — Perioada citată figurată în carnetul de muncă ca muncitor necalificat nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în meserie, necesară pentru promovarea într-o categorie tarifară superioară.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

capacitati de
productie
produse noi

**TRUSTUL ENERGOMONTAJ
BUCUREȘTI**

1 Cal. Dorobanți nr. 105 —
sectorul 1
Telefon : 79.31.35 — 79.70.20/
119, 132

**TRUSTUL ENERGOCON-
STRUCȚII BUCUREȘTI**

2 Calea Dorobanți nr. 103—105
— sectorul 1
Telefon: 79.35.20

**GRUPUL DE ȘANTIERE
CONSTRUCȚII-MONTAJ**

3 nr. 4 Str. Herescu Năsturel
nr. 20 — sectorul 4
Telefon : 20.20.45

**CONSTRUCȚII — INSTALAȚII
ELECTRICE**

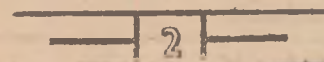


- Izolatori ISNS tip A buc. 35
- idem TC 6 kV buc. 163
- idem SCE 35 kV buc. 60
- idem SCI 20 kV buc. 47
- idem TB 6 kV buc. 34
- idem SCI 6 kV buc. 40
- idem SCI 10 kV buc. 23
- idem TBe 20 kV buc. 6
- idem IR—3 buc. 178
- idem TBe 6 kV buc. 17
- idem SI E 10 buc. 90
- Cablu ACYABY 3 × 120 ml. 590
- idem ACYABY 3 × 50 ml. 600
- idem ACYABY 3 × 120 ml. 1980
- idem ACYABY 3 × 195 ml. 385
- idem ACYABY 3 × 240 ml. 990
- Bare Cu. 1/2 tare 60 × 8 kg. 200
- Țevi Cu. 1/2 tare Ø 20 × 2 mm kg. 800
- idem Ø 20 × 2,5 mm kg. 500
- idem Ø 22 × 1 mm kg. 360

- Tablă alama 1/2 tare 10 mm kg. 460
- Țeavă alama 1/2 tare
Ø 19 × 2,5 mm kg. 220
- Bară Al. 99 1/2 tare Ø 40 mm
kg. 260
- idem 100 × 8 mm kg. 440
- Țeavă Al. 99 1/2 tare Ø 22 × 4
kg. 200
- idem Ø 25 × 4 kg. 340
- idem Ø 80 × 5 kg. 740
- idem Ø 60 × 5 kg. 500
- Sirmă Al. 1/2 tare Ø 3 mm
kg. 1900
- Robinet STAS 1518 Dn 150 Pn 10
kg. 30
- idem Dn 80 Pn 10 buc. 20
- idem Dn 300 Pn 10 buc. 5
- Robinet STAS 1519 Dn 80 Pn 16
buc. 30
- idem Dn 125 Pn 16 buc. 1
- Conductor bobinaj BB Ø 0,70 mm
kg. 65
- idem BB Ø 0,50 mm kg. 35
- idem BB Ø 1,75 mm kg. 49
- idem BB Ø 0,40 mm kg. 50
- Idem Cu. email ET 0,32 mm kg. 87
- Conductor F 750—2,5 mm kg. 3800
- idem FA—1000—2,5 mm kg. 130

- idem F—750—35 mm kg. 1900
- idem F—750—50 mm kg. 800
- idem F—750—70 mm kg. 640
- Idem F — 750—90 mm kg. 350
- idem F—750—120 mm kg. 220
- idem AFY — 300 mm kg. 300
- Miner MPR—500 A buc. 211
- Întrerupători P.T basculanți
buc. 190
- idem S.T buc. 220
- Întrerupător ISOL—389 V/100 A
buc. 20
- Idem 380V—32 A buc. 22
- idem 500 V—250 A buc. 2
- idem 220 V— 200 A buc. 2
- TRAFU CIT 1000/5A buc. 24
- idem TMA 63 VA—380 36 V buc. 3

**PIESE DE SCHIMB
RULMENȚI**



ACUMULATORI TRACȚIUNE

- Elementi tracțiune 3 KY buc. 242
- idem 4 PAS buc. 118

OFERTE

RULMENȚI SERIA :

— 6006 buc. 19
— 6006—2RS buc. 16
— 6012 buc. 6
— 6016 buc. 1
— 6017 buc. 11
— 6018 buc. 9
— 6020 buc. 2
— 6020 Z buc. 15
— 6024 buc. 14
— 6200 buc. 300
— 6208 Z buc. 10
— 6209 buc. 26
— 6213 buc. 9
— 6216 buc. 4
— 6217 buc. 18
— 6218 buc. 30
— 6220—N buc. 68
— 6222 buc. 5
— 6224 buc. 37
— 6228 buc. 6
— 6300 buc. 26
— 6311 buc. 77
— 6311—RS buc. 68
— 6314 buc. 35
— 6317 buc. 24
— 6318 buc. 6
— 6320 buc. 7
— 6404 buc. 36
— 6405 buc. 35
— 6406 buc. 21
— 6408 buc. 15
— 6408—RS buc. 2
— 6410 buc. 35
— 6412 buc. 15
— 7209 buc. 22
— 7215 buc. 1

— 7308 buc. 2
— 1204 buc. 4
— 1213 buc. 37
— 1214 buc. 47
— 1215 buc. 28
— 1217 buc. 45
— 2206 buc. 13
— 2310 buc. 18
— 2312 buc. 2
— 1314 buc. 7
— 1315 buc. 38
— 1317 buc. 4
— 22207 buc. 9
— 22210 buc. 3
— 22212 buc. 4
— 22215 buc. 1
— 22216 buc. 6
— 22218 buc. 5
— 22222 buc. 34
— 22226 buc. 5
— 21311 buc. 1
— 21315 buc. 1
— 22308 buc. 4
— 22313 buc. 15
— 22314 buc. 4
— 22316 buc. 27
— 22340 buc. 2
— 23026 buc. 3
— E 20 buc. 21
— 29—R buc. 100
— 3212 buc. 16
— 3310 buc. 3
— N 310 buc. 1
— N 311 buc. 3
— NU 312 buc. 58
— NU 305 buc. 28
— NU 310 buc. 1
— NU 2212 buc. 11

— NU 2218 buc. 13
— NU 2312 buc. 2
— NJ 308 buc. 6
— NJ 215 buc. 10
— NJ 313 buc. 7
— NJ 307 buc. 15
— NJ 310 buc. 1
— NJ 311 buc. 1
— NJ 2210 buc. 13
— NJ 2312 buc. 1
— NJ 2320 buc. 1
— NUP 2207 buc. 11
— NUP 2305 buc. 19
— NA 4900 buc. 295
— NA 4908 buc. 8
— 21311 buc. 4
— 22212 buc. 2
— 30213 buc. 2
— 30214 buc. 52
— 32018 buc. 2
— 32020 buc. 18
— 32204 buc. 3
— 32211 buc. 9
— 32213 buc. 6
— 32220 buc. 4
— 32313 buc. 9
— 32315 buc. 9
— 32318 buc. 1
— 51108 buc. 6
— 51115 buc. 2
— 51117 buc. 4
— 51118 buc. 4
— 51208 buc. 2
— 51212 buc. 18
— 51214 buc. 22
— 51226 buc. 30
— 51310 buc. 3
— 51314 buc. 4

51324 buc. 3

51405 buc. 2

31420 buc. 6

52214 buc. 36

35914 buc. 40

64704 buc. 23

64905 buc. 8

67728 buc. 2

7718 buc. 10

7721 buc. 10

7815 buc. 56

108710 buc. 6

304030 buc. 2

330078 buc. 2

390509 buc. 75

530208 buc. 2

688911 buc. 20

704702 buc. 42

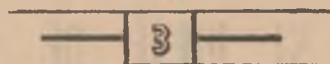
804701 buc. 6

804705 buc. 18

977907 buc. 10

977900 buc. 40

DIVERSE



— Covor mochetă moizotex culoare muștar mp. 445

— Savoniere faianță buc. 41

— Dextrină kg. 50

— Plăci de cauciuc 16 mm kg. 495

— Tapet semilavabil mp. 868

— Placaj ceramic 2×2 gris mp. 400

— Covor PVC fără suport textil 1,5 mm mp. 2000

— Covor PVC cu suport din burete mp. 1871

— Arzătoare gaze 200` mc. buc. 33

— idem 1000 mc. buc. 1534

— idem 1500 mc. buc. 233

— idem 500 mc. buc. 30

RAFINĂRIA DĂRMĂNEȘTI, județul Bacău cod. 5477

OFERĂ :

- Transformator TTUS – NS – AL
10 MVA 110/20 kv, conexiuni I.C.D.
U. Sc. – 11% cu linie de fugă normală = 2 buc. = 1 633 852 lei
- Transformator cu curent CESU = 110 kv.
– tensiune = 110 kv.
– curent primar – T1n = 2×300 A.
– curent sec. – I2n = 5/5/5
– frecvență Fn = 50 Hz.
– puterea P2n = 30/30/60 VA.
– stabilitate termică It = x 36 K Aef/IS
– coeficient de saturație 10 – 20 – 5
- Separatori tripolari STE – 110 Kv.
I = 1600 A cu AME – 5 = 18 buc. = 399127 lei.

SUB TIPAR!

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

- Asociațiile de locatari — constituire — funcționare.
- Membrii asociațiilor de locatari — drepturi — obligații.
- Adunarea generală și comitetul de conducere a asociațiilor locatarilor.
- Comisia de cenzori.
- Președintele comitetului de conducere — președintele comisiei de cenzori.
- Administratorul asociației — atribuții.
- Cheltuielile comune — repartizarea celor.

- Decontări — încasări și plăți.
- Gestionarea și evidența bunurilor.
- Regimul juridic al părților comune.
- În anexe — toate actele normative privind administrarea imobilelor.

IMPORTANT

Cititorii care nu s-au abonat la această lucrare, pot face comenzi direct la redacție, care vor fi executate cu plata în ram-burs, pe măsura intrării lor la redacție, pînă la epuizarea tirajului.

Vă
prezentăm

PRODUSELE CENTRALEI PENTRU UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB — BUCUREȘTI

Centrala a căror produse le prezentăm își are sediul în Bd. Preciziei, nr. 20, în inima unui important centru industrial al Capitalei.

Făcînd parte din Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Centrala pentru utilaje și piese de schimb, grefată pe bine cunoscuta unitate economică bucureșteană UREMOAS (Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare) are în componența sa 17 întreprinderi, printre care: Întreprinderea de utilaje și piese de schimb — Suceava, Întreprinderea de utilaje — Alba Iulia, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb — Reghin, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb — Sibiu și altele.

Autoutilarea la nivel de unitate economică și ramură industrială, potrivit prevederilor actuale și de perspectivă a planurilor anuale și cincinale constituie miezul preocupărilor conducerii Centralei, cunoscută sub denumirea prescurtată CUPS; plecînd de la acest considerent major, pentru degrevarea importurilor, Centrala pentru utilaje și piese de schimb urmărește continuu să asimileze noi tipuri moderne de utilaje cu performanțe la nivelul tehnicii mondiale, destinate industriei de exploatarea și prelucrare a lemnului, industriei materialelor de construcții, industriei celulo-

zei și hîrtiei, industriei cimentului, precum și altor sectoare ale economiei noastre.

mașini și utilaje livrate in prezent...

Dintre aceste utilaje și instalații, care se bucură de o bună apreciere, atît pe piața internă cît și pe cea externă, datorită calităților funcționale și a fiabilității ridicate, centrala livrează motoferăstraie portabile cu motor cu ardere; motoferăstraie cu motor electric, portabil; tractoare forestiere; încărcătoare frontale; diverse tipuri de mașini-unelte pentru prelucrarea lemnului și pentru industria mobiliei; cojitoare și despicătoare de bușteni; tocătoare pentru deșeuri de lemn; instalații de produs uleiuri eterice din cetină; mașini pentru fabricarea furnirelor; linii pentru confecționarea sacilor de hîrtie și altele.

...și in viitorul apropiat

În curînd, unitățile economice interesate vor putea să-și doteze secțiile de fabricație cu noi tipuri de mașini și utilaje, printre care: mașini și instalații pentru fabricarea și prelucrarea panourilor din PAL; instalații pentru fabricarea produselor din poliesteri armați cu fibre de sticlă; utilaje pentru produs panouri prefabricate din beton pentru construcții și altele.

Specialiști din unitățile economice cît și din compartimentele de cercetare și pro-

iectare caută zi de zi noi soluții constructive, experimentînd multiple variante și concretizînd pe planșete rezultatele optime, desene tehnice care se traduc în practică în modele seria zero, iar după omologarea lor, la scurt timp sînt puse la dispoziția beneficiarilor în serii curente de fabricație.

Aționînd în ritm alert, colectivul de specialiști și tehnicieni din cadrul Centralei răspund cu cinste sarcinii de a moderniza și de a reinnoi mașinile și utilajele destinate importantului domeniu industrial din care fac parte.

Prin moderna uzină bucureșteană UREMOAS și alte întreprinderi componente se asigură sectorului de construcții, pieței interne și la export: căzi de baie din fontă, obiecte sanitare, radiatoare din fontă, armături sanitare, tuburi de scurgere din fontă, chiuvete, feronerie pentru mobilier și binale etc.

Calitatea produselor realizate de unitățile CUPS au condus la o continuă creștere a exporturilor și de lărgire a sferei geografice; în prezent produsele centralei se exportă într-un număr însemnat de țări, printre care: U.R.S.S., R.S.F. Iugoslavia, Cuba, Maroc, Sudan, Nigeria, Liban, Siria, Burundi, Bangladesch ș.a. Evident, pe lîngă produsele arătate mai sus la export se livrează și o largă gamă de mașini și utilaje produse de Centrala cunoscută sub abrevierea CUPS.

Ion VASILESCU